

A kötet munkálatait az orosz szokásoknak megfelelően igen sok szerzőből álló szerkesztői kollektíva irányította, s egy másik, ugyancsak többfős gárda (az ország területein dolgozó kutatók és levéltárosok) állította össze. A könyv két év részletes, az eseményeket nyomon követő kronológiáját tartalmazza abból az időből, amikor az orosz munkásmozgalom megszületett. Az emigráns kezdetek, a Harci Szövetség és az egyetemen meginduló „tanulókörök” tevékenysége után 1896-ban rázta meg az orosz valóságot az első nagy sztrájkmozgalom.

A szerkesztők a 30 oldalas bevezetőben történetileg elhelyezik a sztrájkot és annak politikai összefüggéseit. A kötet, amely ebben a formájában nyilvánvalóan értékes forrásmunka (s amely éppen ezért nyerhetett el a nyugati russzisták támogatását is), hallatlan nagy tényanyagot tartalmaz, amely további kutatásokat segít elő. A tényekhez a szerkesztők gondosan jelezték az archivális forrásokat, és az ugyancsak páratlan értékű a historiográfiai jegyzetapparátus, amely egyaránt tájékoztat a téma egykori és újabb irodalmáról. Névmutató, földrajzi mutató és tanulságos statisztikai táblázatok egészítik ki a kötetet.

A kiadvány történeti értékét – gondolom – nem kell tovább hangsúlyoznom, s önmagáért beszél az orosz és a nyugati történészek összefogása, azoké, akik a munkásmozgalmat és annak múltját napjainkban is fontosnak, tanulságosnak és tanulmányozandónak ítélik.

Jemnitz János

DICCIONARIO DE MUJERES CÉLEBRES

(Híres nők szótára)

(Victoria Camps előszavával)

Madrid, ESPASA Calpe, 1994.

Spanyolországban – Franciaországhoz és Olaszországhoz hasonlóan – jelentős kutatóközpontok szerveződtek az elmúlt évtizedekben, amelyekben neves tudósok próbálják feltárni a nők történetét. Barcelonában, Madridban, Granadában és más városok egyetemeken történészekből, biológusokból, filozófusokból, szociológusokból és egyéb tudományágak képviselőiből olyan csoportok alakultak, melyek szeretnék bemutatni a „második nem” történetét, melynek leírása többé-kevésbé hiányzik a történelemkönyvek lapjairól.

E kutatások sorába illeszkedik a zsebkönyv formátumú könyv, mely több mint 1300 híres nő életrajzát tartalmazza. A kötetben szerepelnek politikusok, színésznők, festőnők, kalandorok, királynők és más történelmi személyiségek, énekesnők, írónők, tudósok, sportolók stb. Hillary Clinton éppúgy megtalálható benne, mint a Brontë nővérek, Marie Curie, Kasztíliai Izabella vagy Delila.

A 10–20 soros rövid életrajzok A-tól Z-ig valóban csak a legfontosabb információkat közlik a bemutatott személyek esetében. Egrészt a születés és halál évét, helyét, az illető nő származását, nemzetiségét, tevékenységét, kutatási területét, illetve legfontosabb műveinek címét, szerepeit. Több mint 250 illusztráció is járul az életrajzokhoz, többnyire fényképek.

A kislexikonban néhány híres magyar nőről is olvashatunk, jóllehet a válogatás kissé rapszodikus (Jolanta, II. Endre leánya, Szent Erzsébet, Báthory Erzsébet, Galgóczi Erzsébet és Heller Ágnes).

A kötet – bár nem éri el sok híres és ennél jóval terjedelmesebb, pontosabb spanyol, francia és angol, női életrajzot tartalmazó lexikon színvonalát – hasznos segédeszköz lehet történészeknek és más kutatóknak akkor, ha csak alapvető adatokra kíváncsiak. A szótár természetesen gazdagon tartalmazza spanyol és latin-amerikai nők életrajzát is.

Ambrusné Kéri Katalin